

Rapport

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat twee politieambtenaren van het regionale politiekorps Hollands Midden op 18 oktober 2006 bij zijn aanhouding:

- druk op hem hebben uitgeoefend om het mobiele nummer van zijn vrouw aan hen te geven;

vervolgens tegen zijn uitdrukkelijke zin in zijn vrouw hebben gebeld om haar te vragen zijn identiteitsbewijs te brengen.

Beoordeling

Algemeen

1. Verzoeker was op 18 oktober 2006 in de plaatselijke plas naakt gaan zwemmen en had daarbij een modderbad genomen. Een omwonende had hierop de politie gewaarschuwd en hierbij aangifte gedaan van schennis van de eerbaarheid op grond van artikel 239 van het Wetboek van Strafrecht (zie Achtergrond, onder 1.).

2. Nadat de betrokken politieambtenaren V. en S. ter plaatse waren gekomen, vorderden zij van verzoeker inzage in zijn identiteitspapieren. Verzoeker kon niet aan dit verzoek voldoen. Vervolgens hielden politieambtenaren V. en S. verzoeker aan op grond van overtreding van artikel 239 Sr. en brachten zij hem over naar het politiebureau voor verhoor.

3. Omdat verzoeker zich niet kon identificeren, wilden de politieambtenaren V. en S. zijn vrouw hiervoor benaderen. Verzoeker wenste hieraan niet mee te werken. De betrokken politieambtenaren deelden hem mee dat hij gedurende zes uur kon worden opgehouden zodat zij zijn identiteit konden achterhalen. Uiteindelijk gaf verzoeker het mobiele nummer van zijn vrouw. Toen zij vervolgens niet telefonisch bereikbaar was, reed politieambtenaar S. met verzoeker mee naar zijn woning om bij hem thuis de identiteits-papieren in te zien.

3. Verzoeker kreeg later een transactievoorstel wegens het niet voldoen aan de verplichting tot verstrekking van inzage in zijn identiteitspapieren. Hij betaalde niet en liet de zaak voor de rechter komen. Verzoeker werd schuldig verklaard zonder oplegging van straf. Verder werd verzoeker gedagvaard op grond van op artikel 239 Sr. en door de rechter schuldig bevonden.

4. Op 7 november 2006 diende verzoeker een klacht in bij de politie. Zijn klachten betroffen de wijze waarop van hem het telefoonnummer van zijn vrouw was verkregen, het bellen van zijn vrouw zonder zijn toestemming, het transactievoorstel wegens het niet voldoen aan de vordering tot inzage in identiteitspapieren, de aanhouding wegens schending van

de eerbaarheid en het daarbij omschrijven van zijn persoon als een zedendelinquent. Op 11 april 2007 reageerde de korpsbeheerder op de klacht. De klacht over het bellen van verzoekers vrouw en de wijze waarop de politie het handelen van verzoeker omschreef, achtte de korpsbeheerder niet gegrond; de overige klachten achtte de korpsbeheerder niet ontvankelijk.

5. Op 31 maart 2008 wendde verzoeker zich met genoemde klachten tot de Nationale ombudsman. Deze stelde een onderzoek in naar de klacht over de wijze waarop de politie bij de aanhouding had gehandeld in verband met het vaststellen van verzoekers identiteit. De overige klachten werden niet in onderzoek genomen omdat de rechter daarover een uitspraak had gedaan.

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat de betrokken politieambtenaren bij zijn aanhouding druk op hem hebben uitgeoefend om hen het mobiele nummer van zijn vrouw te geven. Verzoeker geeft aan dat hij niet wilde dat zijn vrouw gebeld werd, omdat zijn vrouw in een vergadering zat en hij haar niet wilde lastig vallen met een probleem tussen hem en de politie. Hij had dit ook aan de betrokken politieambtenaren meegedeeld. Volgens verzoeker had politieambtenaar S. hem vervolgens bedreigd dat hij zes uur zou worden vastgehouden, als er niet iemand met zijn identiteitsbewijs naar het politiebureau zou komen. Uiteindelijk had hij daarom het mobiele nummer van zijn vrouw gegeven. Hij had hierbij uitdrukkelijk aangegeven dat hij niet wilde dat zij gebeld zou worden. Verzoeker klaagt er verder over dat de betrokken politieambtenaren vervolgens tegen zijn uitdrukkelijke zin in zijn vrouw hebben gebeld om haar te vragen zijn identiteitsbewijs te brengen. Verzoeker begrijpt de gang van zaken niet omdat hij, toen hij geen inzage in zijn identiteitgegevens kon verstrekken, nog had aangeboden om zijn identiteitsbewijs thuis op te halen om het alsnog te kunnen laten zien.

2. De korpsbeheerder achtte de klacht in het kader van het onderzoek van de Nationale ombudsman ongegrond en verwees hierbij naar het in de interne klachtprocedure verstrekte advies van de klachtencommissie van 22 maart 2007. Hij liet weten dat verzoeker na zijn aanhouding was overgebracht naar het politiebureau voor verhoor. Na het verhoor kon de politie het onderzoek naar verzoekers identiteit niet voltooien, omdat hij zijn echtgenote niet wilde (laten) verzoeken zijn identiteitsbewijs naar het politiebureau te brengen zodat zijn identiteit kon worden vastgesteld. Van de politie mag volgens de korpsbeheerder verwacht worden dat zij meewerkt om de termijn van ophouding zo kort mogelijk te houden, in het belang van de verdachte, maar ook met het oog op de beschikbare capaciteit en tijd van de politie. Omdat het vervolgens niet lukte om verzoekers vrouw telefonisch te bereiken, werd gekozen voor een praktische oplossing. In dit geval betekende dat het meegaan naar verzoekers woning, omdat deze niet in een geheel andere wijk of plaats ten opzichte van het politiebureau was gelegen, aldus de

korpsbeheerder.

Op de vraag of en wat de richtlijnen zijn met betrekking tot dit soort situaties, liet de korpsbeheerder weten dat niet voor alle uitvoeringspraktijk een geschreven regel bestaat. De invulling ervan wordt volgens hem mede bepaald door omstandigheden en algemeen geldende fatsoensregels.

3. Verzoeker reageerde hierop als volgt. Hij vond het kwalijk dat door een van de betrokken politieambtenaren in de interne klachtbehandeling beweerd was dat er een richtlijn ter zake bestond en dat hij had gehandeld conform die richtlijn, terwijl deze er kennelijk niet is. Het feit dat bij de behandeling van zijn klacht was verwezen naar een niet bestaande richtlijn betekent volgens hem dat zijn klacht niet op een behoorlijke wijze is behandeld. Hij wees erop dat onder de omstandigheden en algemeen geldende fatsoensregels, waarnaar de korpsbeheerder verwijst, zou moeten gelden dat men een ander vertrouwt zolang er geen aanleiding is voor het tegendeel. In zijn geval had hij op het eerste verzoek om zijn identiteitsgegevens geheel naar waarheid zijn identiteit bekend gemaakt. Er was geen aanleiding om aan de door hem opgegeven identiteitsgegevens te twifelen. Conform de fatsoensregels hadden de betrokken politieambtenaren de verstrekte gegevens zo veel mogelijk moeten natrekken op de juistheid ervan. Het druist verder tegen de fatsoensregels in, om hem het mobiele telefoonnummer van zijn vrouw te laten verstrekken en vervolgens tegen zijn uitdrukkelijke wil in zijn vrouw te bellen, aldus verzoeker. Verzoeker meent dat hierdoor inbreuk is gepleegd op zijn privacy. Verzoeker liet verder weten dat het niet juist is, zoals de korpsbeheerder veronderstelt, dat de betrokken politieambtenaren eerst onderzoek hadden verricht naar het strafbare feit en pas daarna, op het politiebureau, het onderzoek naar zijn identiteit wilden voltooien. Verzoeker stelt dat het dwingen om het nummer van zijn vrouw te geven al in de politieauto gebeurde, op weg naar het politiebureau. Daarbij werd gedreigd hem zes uur vast te houden, als hij het nummer niet zou geven en er niet iemand naar het bureau zou komen. Toen hij uiteindelijk het nummer gaf, met de expliciete mededeling dat hij niet wilde dat er naar zijn vrouw gebeld werd, begon de politieambtenaar die hem gedreigd had, onmiddellijk vanuit de politieauto het nummer te bellen. Verzoeker gaf verder aan dat er in de politiewagen waarmee hij naar het politiebureau werd vervoerd, twee of drie politieambtenaren aanwezig waren. Verzoeker gaf ten slotte aan dat er in zijn geval geen enkele reden was om te veronderstellen dat het meegaan naar zijn woning om zijn identiteitspapieren op te halen, een veiligheidsrisico betekende, omdat hij niets had gedaan dat daarop duidde.

4. De rapportage van de districtschef in het kader van de interne klachtbehandeling vermeldt het volgende, voor zover van belang. De betrokken politieambtenaren hadden verzoekers vrouw gebeld nadat verzoeker hen uiteindelijk het telefoonnummer had gegeven omdat hij geen alternatief had om achter zijn identiteit te komen. De enige optie was nog zes uur ophouden voor onderzoek naar zijn identiteit. Dit hadden zij verzoeker ook meegedeeld. Verzoekers vrouw was telefonisch niet bereikbaar. Vervolgens zijn de politieambtenaren toch met verzoeker naar zijn huisadres gereden om het onderzoek niet

langer te laten duren dan nodig. De districtschef adviseerde om excuses aan verzoeker te maken voor het gedeelte van zijn klacht betreffende (mogelijk) verhoogde druk op hem voor het bellen naar zijn vrouw ter vaststelling van zijn identiteit. De districtschef liet hierbij weten dat hij zijn twijfel liet doorslaan in het voordeel van verzoeker omdat de betrokken politieambtenaren mogelijk een dominante indruk op hem zouden hebben gehad.

5. Het verslag van de hoorzitting van politieambtenaar S. in de interne klachtbehandeling, vermeldt het volgende, voor zover van belang. Hij en zijn collega V. hielden verzoeker op 18 oktober 2006 aan op verdenking van schennis van de eerbaarheid. Zij vroegen hem naar zijn identiteitspapieren. Omdat verzoeker deze niet bij zich had werd hij vervolgens overgebracht naar het politiebureau. Politieambtenaar S. had vervolgens, nadat verzoeker eerst meerdere malen weigerde om het telefoonnummer van zijn vrouw te geven, diens echtgenote gebeld, zodat zij de identiteitspapieren kon brengen. Zij was echter niet telefonisch bereikbaar. Uiteindelijk is politieambtenaar S. met verzoeker naar zijn huis gereden, zodat hij alsnog zijn identiteitspapieren kon tonen. Op de vraag van de commissie of het niet beter was geweest om direct met verzoeker naar zijn woning te gaan, gaf politieambtenaar S. aan dat de richtlijnen zo zijn dat eerst aan familieleden c.q. huisgenoten wordt gevraagd de identiteitspapieren van betrokkene te komen brengen.

6. Politieambtenaar V. verklaarde in het kader van het onderzoek door de Nationale ombudsman (schriftelijk) als volgt, voor zover van belang. Volgens hem was verzoeker na de aanhouding in de auto gestapt van politieambtenaar S. en was hij daar achteraan gereden met de fiets van verzoeker in zijn voertuig. Op het politiebureau legden zij verzoeker uit dat zij zijn geldige identiteitspapieren wensten te zien. Tevens is hem toen uitgelegd dat hij naast het onderzoek voor het strafbare feit, zes uur extra kon worden vastgehouden voor het achterhalen van zijn identiteit. Na deze uitleg gaf verzoeker aan dat zijn vrouw de enige was die bij zijn identiteitspapieren kon komen, waarop hij het telefoonnummer van zijn vrouw gaf, aldus politieambtenaar V. Omdat verzoekers vrouw telefonisch niet bereikbaar bleek, werd in overleg besloten dat politieambtenaar S. met verzoeker naar zijn woning zou rijden om de identiteitsgegevens in te zien, aldus V. Hij liet verder weten van mening te zijn dat er absoluut geen druk was uitgeoefend op verzoeker, maar dat hem gewoon duidelijk was uitgelegd dat zij graag geldige identiteitspapieren van hem wensten te zien en wat hun bevoegdheden daarbij waren. Volgens hem is één van de eerste opties daarbij dat een derde persoon de identiteitsgegevens aan het politiebureau komt brengen. De laatste optie zou zijn om met de verdachte naar zijn woning te gaan om daar zijn identiteitspapieren in te zien. Dit laatste heeft volgens hem duidelijk niet de voorkeur, omdat de identiteit van de verdachte niet zeker is en daarmee niet bekend is met wat voor persoon zij te maken hebben en vanwege vluchtgevaar. De politie dient zo veilig mogelijk te werken, vandaar dat ervoor gekozen is om de partner van die persoon te bellen, aldus politieambtenaar V.

Beoordeling

Ten aanzien van het onder druk zetten van verzoeker

7. In het algemeen onthoudt de Nationale ombudsman zich van het geven van een oordeel over een (onderdeel van een) klacht wanneer de lezing van verzoeker op dat punt lijnrecht staat tegenover de lezing van de betrokken ambtena(a)r(en). Die situatie doet zich niet voor als er sprake is van omstandigheden op grond waarvan aan de ene lezing meer betekenis moet worden toegekend dan aan de andere lezing. De Nationale ombudsman acht het allereerst niet aannemelijk dat er meer politieambtenaren betrokken waren bij het incident dan de twee politieambtenaren S. en V. Hoewel verzoeker aangeeft dat er zich twee tot drie politieambtenaren in de auto bevonden ten tijde van zijn vervoer naar het politiebureau, is hiervan niet gebleken uit de verklaringen van betrokken politieambtenaren noch uit het opgemaakte proces-verbaal of de rapportages uit de interne klachtbehandeling. Voor de Nationale ombudsman staat verder vast dat de betrokken politieambtenaren verzoeker, toen deze geen inzage kon verschaffen in zijn identiteitgegevens, om het telefoonnummer van zijn vrouw hebben gevraagd. Het staat tevens vast dat verzoeker in eerste instantie het nummer niet wilde geven. Hoewel niet duidelijk is geworden op welk moment, is tegen verzoeker gezegd dat men hem gedurende zes uur kon vasthouden om zijn identiteit te achterhalen. Verzoeker stelt dat hiermee ongeoorloofde druk op hem is uitgeoefend. Betrokken politieambtenaren gaven aan deze mededeling slechts te hebben gedaan om hun bevoegdheden uit te leggen. Betrokken politieambtenaren bestrijden echter dat zij verzoeker hiermee onder druk hebben willen zetten. Hoewel de Nationale ombudsman zich kan voorstellen dat er van een dergelijke mededeling een zekere mate van druk kan uitgaan, is dat onvoldoende om aan te nemen dat betrokken politieambtenaren inderdaad (ongeoorloofde) druk op verzoeker hebben uitgeoefend. Nu de lezing van verzoeker over hetgeen heeft plaatsgevonden niet in overeenstemming is met de lezing van de betrokken politieambtenaren en niet is gebleken van feiten of omstandigheden op grond waarvan de lezing van de een meer aannemelijk is dan de ander, onthoudt de Nationale ombudsman zich op dit punt van het geven van een oordeel.

De Nationale ombudsman onthoudt zich van een oordeel.

Ten aanzien van het bellen van verzoekers vrouw

8. Behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen heeft een ieder recht op eerbiediging van zijn persoonlijke levenssfeer. Bij "het recht op privacy" gaat het om de bescherming van burgers tegen het vergaren en doorgeven van persoonlijke gegevens. In de verhouding tussen overheid en burgers betekent dat onder meer dat de overheid de informatie die zij over een burger bezit niet zonder meer aan derden kan overdragen.

9. De Aanwijzing uitbreiding identificatieplicht beschrijft de strafvorderlijke dwangmiddelen om de identiteit te achterhalen indien iemand zich niet identificeert. (zie Achtergrond, onder 2.). De Aanwijzing geeft geen richtlijnen voor situaties waarin iemand geen inzage kan

verstrekken in zijn identiteitgegevens omdat hij die niet bij zich heeft. De korpsbeheerder liet weten dat de invulling van de uitvoeringspraktijk mede bepaald wordt door omstandigheden en algemeen geldende fatsoensregels.

10. De Nationale ombudsman is het met de korpsbeheerder eens dat van de politie mag worden verwacht dat zij meewerkt om de termijn van ophouding zo kort mogelijk te houden. De Nationale ombudsman begrijpt in dit kader dan ook dat, toen het niet lukte om verzoekers vrouw telefonisch te bereiken, werd gekozen voor een praktische oplossing; in dit geval het meegaan naar verzoekers woning om daar zijn identiteitspapieren in te zien. Hoewel de Nationale ombudsman zich kan voorstellen dat deze praktische oplossing niet de voorkeur geniet in verband met allerlei risico's van vluchtgevaar en veiligheid, overweegt de Nationale ombudsman in casu als volgt. Het staat vast dat verzoeker uitdrukkelijk had aangegeven geen toestemming te geven om zijn vrouw te bellen en dat dit voor de betrokken politieambtenaren voldoende duidelijk was. Er is verder niet weerlegd of weersproken dat verzoeker, toen duidelijk was dat hij geen identiteitspapieren bij zich had, had aangeboden om naar zijn huis te gaan om de papieren daar in te zien. De Nationale ombudsman gaat er daarom vanuit dat verzoeker dit aanbod heeft gedaan. Toen verzoekers vrouw na meerdere pogingen telefonisch niet bereikbaar bleek, is er pas voor gekozen om naar verzoekers woning te gaan. Gelet op het feit dat uiteindelijk slechts één van de twee betrokken politieambtenaren, namelijk politieambtenaar S., met verzoeker is meegegaan naar zijn woning, acht de Nationale ombudsman het onwaarschijnlijk dat er van verzoeker een dusdanig veiligheidsrisico uitging dat de mogelijkheid om direct naar verzoekers woning te gaan geen optie was. Verzoeker geeft aan geen handelingen te hebben verricht of zich dusdanig te hebben gedragen dat hiertoe aanleiding bestond. Ook uit de verklaringen van betrokken politieambtenaren blijkt niet van dergelijk gedrag van verzoeker. Het valt daarom niet in te zien waarom betrokken politieambtenaren bleven vasthouden aan hun pogingen om verzoekers vrouw tegen verzoekers wil in te bellen, terwijl zij er ook direct voor hadden kunnen kiezen om verzoeker naar zijn woning te brengen om daar zijn identiteitspapieren in te zien. Al met al heeft de politie hiermee gehandeld in strijd met het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer..

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Hollands Midden, is gegrond ten aanzien van het bellen van verzoekers vrouw wegens strijd met het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer.

Ten aanzien van het onder druk zetten van verzoeker onthoudt de Nationale ombudsman zich van het geven van een oordeel.

Onderzoek

Op 31 maart 2008 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer K. te Leiden, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Hollands Midden. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het politiekorps Hollands Midden, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. In het kader van het onderzoek werd betrokkenen verzocht op de bevindingen te reageren. Daarnaast werd de betrokken politieambtenaren de gelegenheid geboden om commentaar op de klacht te geven. Politieambtenaar S. maakte van deze gelegenheid geen gebruik. Politieambtenaar V. reageerde schriftelijk.

Tijdens het onderzoek kregen het regionale politiekorps Hollands Midden en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Tevens werd de korpsbeheerder een aantal specifieke vragen gesteld.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De korpsbeheerder en betrokken ambtenaar V. deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen.

De reactie van verzoeker gaf geen aanleiding het verslag te wijzigen.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie.

1. Verzoekschrift van 31 maart 2008 met bijlagen.
2. Intern klachtdossier met bijlagen waaronder de beslissing van de korpsbeheerder van 11 april 2007 en het advies van de klachtencommissie van het regionale politiekorps Hollands Midden van 22 maart 2007.
3. Schriftelijke verklaring van politieambtenaar V. van 14 juli 2008.
4. Standpunt van de korpsbeheerder van 23 juli 2008 met bijlage betreffende het advies van de klachtencommissie van het regionale politiekorps Hollands Midden van 22 maart 2007.
5. Reactie van verzoeker van 1 september 2008.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Wetboek van Strafrecht

Artikel 239

Met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie wordt gestraft schennis van de eerbaarheid:

- 1°. op of aan een plaats, voor het openbaar verkeer bestemd;
- 2°. op een andere dan onder 1° bedoelde openbare plaats, toegankelijk voor personen beneden de leeftijd van zestien jaar;
- 3°. op een niet openbare plaats, indien een ander daarbij zijns ondanks tegenwoordig is.

2. Aanwijzing uitbreiding identificatieplicht

"... 2.4 Strafvorderlijke dwangmiddelen om de identiteit te achterhalen

Degene die zich niet conform art. 447e WvSr (of één van de andere identificatieverplichtingen) identificeert maakt zich schuldig aan een strafbaar feit. Daarmee worden vanzelf ook de bevoegdheden toepasselijk die het Wetboek van Strafvordering biedt om de identiteit van verdachten te achterhalen. Omdat alleen naar een identiteitsbewijs gevraagd zal worden wanneer het voor de taakuitoefening redelijkerwijs nodig is om duidelijkheid te verkrijgen over de identiteit van betrokkene, ligt het voor de hand dat bij het niet-voldoen aan de identificatieplicht gepoogd wordt om door de toepassing van dwangmiddelen alsnog de identiteit van betrokkene te achterhalen.

In dat verband zijn met name relevant:

- De bevoegdheid van art.55b, eerste lid WvSv om een staande gehouden of aangehouden verdachte met het oog op de vaststelling van de identiteit naar diens sociaal-fiscaal nummer te vragen;
- De bevoegdheid van art.55b, tweede lid, WvSv om een staande gehouden of aangehouden verdachte met het oog op de vaststelling van zijn identiteit aan zijn kleding te onderzoeken of voorwerpen die hij bij zich draagt of met zich mee voert te onderzoeken;

- De mogelijkheid om met maximaal zes uur de termijn te verlengen voor ophouding voor onderzoek met het oog op het vaststellen van de identiteit (art. 61, tweede lid, WvSv)
- De in art. 61a, eerste lid, onder a en b, WvSv genoemde maatregelen in het belang van het onderzoek, te weten het maken van fotografische opnamen of video-opnamen, het nemen van lichaamsmaten en het nemen van vingerafdrukken. ... "